

UZASADNIENIE

Przedmiot i przebieg postępowania

1. Pozwem z dnia 17 czerwca 2022 r. (data nadania, k. 35) powód, G. W., wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 2 052,39 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 21 kwietnia 2022 r. do dnia zapłaty. Powód wywodził swoje roszczenie z cesji praw do odszkodowania z tytułu ubezpieczenia AC zawartej przez poszkodowanego z pozwanym. Zdaniem powoda wypłacona przez pozwanego kwota odszkodowania nie wyczerpywała całej wielkości szkody poniesionej przez poszkodowanego. Powód wniósł również o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. (pozew, k. 2-7)

2. W sprzeciwie od nakazu zapłaty z dnia 2 sierpnia 2022 r. pozwany wniósł o oddalenie pozwu w całości i zasądzenie na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, wraz z należnymi odsetkami. Podniósł, że postępowanie likwidacyjne ubezpieczyciel przeprowadził prawidłowo, a zgodnie z OWU miał prawo zweryfikować wysokość stawki roboczogodziny do kwoty przeciętnej, a nie wygórowanej. (sprzeciw, k. 46-47)

Ustalenia faktyczne

3. W dniu 6 grudnia 2022 r. uległ uszkodzeniu samochód V. (...) nr rej. (...), którego właścicielem był M. K. Poszkodowany zawarł wcześniej umowę dobrowolnego ubezpieczenia autocasco z (...) S.A. Poszkodowany zdecydował się naprawić samochód w autoryzowanym serwisie .A. G. W. w K.. Zgodnie z umową cesji z dnia 22 grudnia 2021 r., M. K. przelał na G. W. wierzytelność o wypłatę odszkodowania z tytułu szkody powstałej dnia 6 grudnia 2022 r. (§ 2 ust. 1 umowy). Wierzytelność ta, zgodnie z oświadczeniem stron, obejmowała również roszczenie o pokrycie kosztów usług i prac związanych z pracą blacharsko-lakierniczą.

(bezsporne; umowa cesji, k. 11)

4. G. W. dwukrotnie dokonał wyceny kosztów naprawy samochodu – w dniu 21 grudnia 2021 r. oszacował je na kwotę 13 351,91 zł brutto, po czym przystąpił do naprawy pojazdu i zamówienia części. Niektóre z nich dotarły do warsztatu dopiero w styczniu lub marcu 2022 r., w związku z czym 3 marca 2022 r. G. W. ponownie ustalił koszty naprawy samochodu, tym razem na 13 559,09 zł brutto – różnica wynikała z podwyższenia przez niego stawki za roboczogodzinę pracy warsztatu w 2022 r. Po wykonaniu naprawy G. W. wystawił fakturę nr (...) na kwotę 13 559,09 zł brutto. Uwzględniono w niej robocizną wg. stawki 150 zł netto w wymiarze 8,1 roboczogodziny, lakierowanie wg. stawki 150 zł netto w wymiarze 8,3 roboczogodziny, koszty dodatkowe wg. stawki 150 zł netto w wymiarze 0,4 roboczogodziny i koszt materiału lakierniczego w kwocie 1 536,03 zł netto.

(kalkulacja, k. 13-19; faktury za części, k. 20,21; kalkulacja, k. 21-27; faktura, k. 11)

5. Dnia 7 grudnia 2021 r. szkoda została zgłoszona ubezpieczycielowi, a poszkodowany upoważnił G. W. do kontaktu z ubezpieczycielem i odbioru odszkodowania. Dnia 30 grudnia 2021 r. ubezpieczyciel przyznał odszkodowanie w kwocie 5 388,44 zł, pomniejszoną o 30 zł. Dnia 3 marca 2022 r. powód przesłał pozwanemu mailowo fakturę nr (...) wraz z fakturami za części. Dnia 14 kwietnia 2022 r., w oparciu o fakturę VAT (...), ubezpieczyciel ustalił wysokość odszkodowania na łączną kwotę 11 506,64 zł. Ubezpieczyciel nie uwzględnił kosztów roboczogodziny pracy warsztatu przyjętych przez powoda i przyjął kwotę 90 zł netto za godzinę. Odszkodowanie za koszt materiału lakierniczego również obniżył do 983,37 zł netto.

(informacja o przyznaniu odszkodowania, k. 28, 31; mail, str. 68 pliku .pdf z aktami szkody; faktura po weryfikacji, k. 30)

6. Średnie ceny roboczogodziny pracy warsztatu naprawczego w województwie (...) na przełomie 2021 i 2022 r. mieściły się w przedziale od 100 do 185 zł brutto w przypadku serwisów nieautoryzowanych, a w serwisach autoryzowanych były jeszcze wyższe – jeszcze w 2019 r. wynosiły 159 zł netto.

(wydruk artykułu, k. 74; certyfikaty, k. 32-33)

Omówienie dowodów

7. Stan faktyczny niniejszej sprawy w zasadniczej części był bezsporny i był możliwy do ustalenia na podstawie dokumentów przedłożonych przez powoda i pozwanego. Jediną sporną kwestią była wysokość należnego powodowi odszkodowania. Rozbieżność w tej kwestii wynikała z tego, że zdaniem pozwanego przyjęta przez powoda stawka za roboczogodzinę (150 zł netto) jest zawyżona i została zgodnie z OWU AC zmniejszona na potrzeby ustalania odszkodowania do kwoty 90 zł netto. Pozwany ponadto uznał odszkodowanie w zakresie kosztów materiału lakierniczego za uzasadnione w niższej wysokości niż podane na fakturze.

8. Pozwany w sprzeciwie wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego w celu ustalenia przeciętnych stawek roboczogodziny w województwie (...) („województwa, w którym znajduje się ten warsztat”). Sąd jednak wziął pod uwagę, że niniejsza sprawa toczy się zgodnie z przepisami o postępowaniu uproszczonym (gdyż w.p.s. nie przekraczał kwoty 20 000 zł). Zgodnie z art. 505⁷ § 1 k.p.c., ilekroć ustalenie zasadności lub wysokości świadczenia powinno nastąpić przy zastosowaniu wiadomości specjalnych, od uznania sądu zależy powzięcie samodzielnej oceny opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy albo zasięgnięcie opinii biegłego. W świetle tego przepisu przeprowadzanie dowodu z opinii biegłego w postępowaniu uproszczonym nie jest konieczne, a Sąd może od tego dowodu odstąpić, jeśli jest w stanie dokonać samodzielnej oceny w świetle wszystkich okoliczności sprawy.

9. Sąd uznał, że zaistniały w tej sprawie podstawy do pominięcia dowodu z opinii biegłego na podstawie wskazanego przepisu. Przemawiały za tym, po pierwsze, ekonomika procesowa i koszt opinii – sporządzenie takiej opinii przedłużyłoby postępowanie zapewne o co najmniej 3 miesiące, a koszt opinii wynosiłby co najmniej ¼ wartości przedmiotu sporu. Po drugie – powód wraz z pozwem przedstawił opinie prywatną dotyczącą stawek za roboczogodzinę pracy warsztatu na rynku (...) w 2019 r., która wynosiła 159 zł netto. Jest oczywiste, że ze względu na trend inflacyjny i brak deflacji oraz okoliczności które mogłyby wpłynąć na obniżenie tych stawek w ciągu ostatnich 2-3 lat stawka roboczogodziny pracy warsztatu na terenie województwa (...) na przełomie 2021 i 2022 roku nie mogła być niższa niż w 2019 r. Opinia prywatna z 27 lutego 2019 r. (nazwana „certyfikatem”) została podpisana przez A. S., który jest również biegłym sądowym z listy SO w Katowicach, co pozwala stwierdzić, że dokument ten nie został sporządzony przez zupełnie przypadkową osobę tylko na potrzeby niniejszego postępowania. Brak wskazania w „certyfikacie” próby badawczej i metodyki ustalenia tych średnich cen roboczogodzin obniża wartość dowodową tego dokumentu, ale nie przesądza jeszcze o jego całkowitej niemiarodajności. Po trzecie – stawka roboczogodziny wymieniona w „certyfikacie” jest zbieżna z informacjami powszechnie dostępnymi – na rozprawie dnia 29 listopada 2022 r. Sąd dopuścił dowód z fragmentu artykułu z serwisu (...), w którym wskazano, że przedział ceny roboczogodziny pracy warsztatu wynosi od 100 do 185 zł brutto w serwisach nieautoryzowanych, a w serwisach autoryzowanych ceny są jeszcze wyższe. Wiadomość ta pokrywa się zatem z informacją z „certyfikatu”. Po czwarte – ubezpieczyciel nie przedstawił jakiegokolwiek materiału źródłowego, na podstawie którego uznał stawkę 90 zł netto za średnią cenę roboczogodziny pracy warsztatu w województwie (...) – a przecież jeśli oparł swoją weryfikację na rzeczywistym materiale źródłowym, to nie powinien mieć trudności z jego przedstawieniem w postępowaniu sądowym.

10. W sprzeciwie ubezpieczyciel nie wyjaśnił odmowy uznania części kosztów materiałów lakierniczych, w szczególności nie wnioskował, aby na ten temat wypowiedział się biegły (dowód z opinii biegłego został powołany tylko na okoliczność wysokości stawek za roboczogodzinę pracy). Skoro powód przedstawił fakturę dowodzącą zaistnienie kosztu w określonej wysokości, a pozwany nie przedstawił dowodu na to, że koszt ten był wygórowany, to zgodnie z art. 6 k.c. Sąd uznał wysokość kosztów materiałów lakierniczych określoną w fakturze za wiarygodną i nie uzasadniającą jej „zweryfikowania” do jakiejś niższej wysokości.

Ocena prawna

11. Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

12. Odpowiedzialność ubezpieczyciela z tytułu umowy autocasco odmiennie, aniżeli w przypadku obowiązkowej umowy odpowiedzialności cywilnej, ma charakter umowny, tym samym wysokość szkody określa się w ramach swobody umów. Zgodnie z art. 805 § 1 i § 2 pkt 1 k.c. przez umowę ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, a ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę. Przy ubezpieczeniu majątkowym świadczenie ubezpieczyciela polega w szczególności na zapłacie określonego odszkodowania za szkodę powstałą wskutek przewidzianego w umowie wypadku, przy czym w myśl art. 824¹ § 1 k.c., o ile nie umówiono się inaczej, suma pieniężna wypłacona przez ubezpieczyciela z tytułu ubezpieczenia nie może być wyższa od poniesionej szkody. Odszkodowanie ma zasadniczo na celu naprawienie szkody wyrządzonej ubezpieczającemu lub ubezpieczonemu w wyniku zajścia wypadku ubezpieczeniowego.

13. Strony umowy ubezpieczenia, działając w ramach swobody umów, mogą określić metodykę ustalania wysokości odszkodowania lub jego zakres i tym samym odgórnie ustalić ograniczenia do zakresu odszkodowania określonego w art. 361 § 2 k.c. (normalnych następstw zdarzenia wywołującego szkodę). W ubezpieczeniach majątkowych regułą powinno być jednak świadczenie ubezpieczyciela w wysokości poniesionej szkody będącej skutkiem wypadku ubezpieczeniowego, a granicę odpowiedzialności powinna stanowić suma ubezpieczenia, odpowiadająca wysokości składki jako świadczenia wzajemnego ubezpieczającego (art. 824 § 1 w związku z art. 805 § 1 i § 2 pkt 1 k.c.). Dlatego wszelkie klauzule ograniczające odpowiedzialność ubezpieczyciela w umowie ubezpieczenia majątkowego stanowią wyjątek od wskazanej zasady i wymagają wyraźnego i znanego ubezpieczającemu postanowienia umownego, na które się godzi, także wtedy, gdy ograniczenie takie znajduje się w ogólnych warunkach umów przygotowanych przez ubezpieczyciela i akceptowanych przez ubezpieczającego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia z dnia 9 sierpnia 2016 r., sygn. II CSK 743/15).

14. Kwestię odpowiedzialności odszkodowawczej regulowała zatem zawarta między poszkodowanym a pozwanym umowa AC ubezpieczenia pojazdu mechanicznego, której treść ustalały polisa AC poszkodowanego M. K. oraz ogólne warunki ubezpieczeń (OWU) komunikacyjnych (...) ustalone uchwałą zarządu (...) S.A. z dnia 30 marca 2021 r. (załączone przez pozwanego na płycie CD wraz z aktami szkody). Pozwany nie kwestionował zajścia podstawy do wypłacenia odszkodowania z ubezpieczenia AC, sporna była jedynie jego wysokość.

15. W myśl § 17 ust. 3 OWU, z zastrzeżeniem ust. 4–6 i 8, wysokość odszkodowania ustala się z uwzględnieniem sposobu naprawy pojazdu w wybranym przez ubezpieczonego warsztacie oraz w oparciu o zasady zawarte w systemie A., E. lub DAT, z zastosowaniem:

1) norm czasowych operacji naprawczych określonych przez producenta pojazdu;

2) stawki za roboczogodzinę ustalonej przez (...):

a) w wariantcie serwisowym i optymalnym – w oparciu o średnie ceny usług stosowane przez warsztaty porównywalnej kategorii do warsztatu wykonującego naprawę, działające na terenie województwa, w którym znajduje się ten warsztat,

b) w wariantcie partnerskim – dla warsztatu partnerskiego, w którym dokonywana jest naprawa;

3) cen części zamiennych ustalonych stosownie do ust. 1 i 2;

4) cen materiałów lakierniczych i normaliów zawartych w systemach A., E. lub (...)

(...) ustala odszkodowanie w sposób przewidziany w niniejszym ustępie pod warunkiem przedstawienia rachunków lub faktur VAT dotyczących robocizny, części zamiennych, materiałów lakierniczych i normaliów, przy czym w

przypadku wariantu partnerskiego rachunki lub faktury VAT muszą być wystawione przez warsztat partnerski. Z kolei ust. 4 tego artykułu OWU przewiduje, że w razie udokumentowania naprawy rachunkami lub fakturami VAT, (...) weryfikuje koszty wynikające z tych rachunków lub faktur pod kątem zgodności z zasadami określonymi w ust. 3

16. Powód przedstawił fakturę, którą pozwany zweryfikował na podstawie § 17 ust. 4 OWU, powołując się na to, że średnia cena roboczogodziny pracy w warsztacie porównywalnej kategorii do warsztatu powoda w województwie (...) wynosi 90 zł netto, a cena 150 zł netto jest zawyżona. W kontekście § 17 ust. 3 pkt 2 lit. a) OWU konieczne jest zwrócenie uwagi na dużą nieprecyzyjność tego postanowienia i wątpliwości, co oznacza „oparcie się na średnich cenach usług”.

17. Można bowiem wskazane postanowienie rozumieć tak, że ubezpieczyciel ustala średnią stawkę roboczogodziny w ten sposób, że wyciąga średnią arytmetyczną ze stawek stosowanych przez wszystkie warsztaty porównywalnej kategorii co warsztat, który wystawił rachunek/fakturę, na terenie województwa. Możliwa jest jeszcze inna wykładnia – a mianowicie, że ubezpieczyciel na bazie stawek stosowanych w warsztatach porównywalnej kategorii ustala pewien przedział cen średnich i dokonuje weryfikacji zgłoszonej faktury pod kątem tego, czy wymieniona w niej stawka roboczogodziny mieści się w średnich. Jeśli nie, to jest uprawniony do ograniczenia odszkodowania z uwzględnieniem górnego poziomu stawek średnich.

18. Zdaniem Sądu tę pierwszą interpretację należy odrzucić. Operowanie średnią arytmetyczną, choć z pozoru pozwala na uzyskanie dokładnego wyniku, wydaje się zupełnie niepraktyczne w kontekście ustalania cen rynkowych. Taka interpretacja byłaby podatna na manipulacje polegające na uwzględnianiu w obliczeniach stawek rażąco zaniżonych albo rażąco zawyżonych. W dodatku przyjęcie opisywanej interpretacji rodzi jeszcze jedną wątpliwość – czy średnią arytmetyczną należałoby wyciągać z samych występujących na rynku stawek za roboczogodzinę, czy też należałoby uwzględniać także częstotliwość ich występowania rynku (co pozwoliłoby na uzyskanie bardziej racjonalnego wyniku). Ustalanie odszkodowania przy takim założeniu utrudniałoby też weryfikację prawidłowości „weryfikacji” ubezpieczyciela przez poszkodowanego albo sąd, którzy z reguły nie dysponują takim zbiorem informacji o cenach, jakim dysponuje ubezpieczyciel (a przynajmniej powinien dysponować w związku ze swoją działalnością).

19. Z powyższych powodów Sąd za bardziej przekonującą uznaje taką interpretację § 17 ust. 3 pkt 2 lit. a) OWU, która pozwala ubezpieczycielowi na zweryfikowanie zgłoszonej szkody (w części obejmującej koszt roboczogodziny pracy warsztatu) w świetle pewnego przedziału stawek istniejących na rynku. Nie tylko lepiej odpowiada ono dosłownemu brzmieniu postanowienia umownego (mowa w nim o „średnich cenach usług”, nie ma natomiast nic o „średniej arytmetycznej”), ale też jest bardziej racjonalne pod kątem wyważenia interesów ubezpieczonego i ubezpieczyciela. Ubezpieczony zachowuje bowiem prawo do korzystania z ofert warsztatów oferujących usługi po zwykłych, mieszczących się w średnich cenach, a nie tylko do korzystania z tych tańszych (zakładających koszt 1 roboczogodziny pracy warsztatu na poziomie średniej arytmetycznej wszystkich warsztatów lub niższy od średniej). Ubezpieczyciel ma jednak prawo do odmowy wypłaty części odszkodowania, jeśli ubezpieczony dokonał naprawy po cenach zawyżonych, przekraczających zwykle stosowane na rynku.

20. W świetle ustalonego stanu faktycznego pozwany nie wykazał, aby zasadnie dokonał weryfikacji przedstawionej przez powoda faktury i był uprawniony do odmowy wypłaty części odszkodowania. Stawka roboczogodziny przyjęta przez powoda (150 zł netto) mieściła się w średnich cenach stosowanych w województwie (...) i nie było podstaw do jej obniżenia do jakiegoś niższego poziomu. Pozwany nie wyjaśnił też i nie wykazał zasadności obniżenia odszkodowania w zakresie kosztu materiału lakierniczego. Żądanie dochodzone pozwem miało więc swoją podstawę w § 17 ust. 4 OWU i dlatego też Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2 052,39 zł.

Odsetki

21. Sąd zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty odszkodowania od dnia 21 kwietnia 2022 r. do dnia zapłaty. Zakład ubezpieczeń zobowiązany był do wypłaty odszkodowania zgodnie z art. 817 k.c. w ciągu 30 dni od złożenia zawiadomienia o szkodzie. Z treści akt szkodowych dołączonych do sprawy wynika, że pozwany o szkodzie w pojeździe ubezpieczyciel został zawiadomiony 7 grudnia 2021 r., a 3 marca 2022 r. powód przesłał pozwanemu

(mailowo) fakturę wykazującą wysokość szkody. Niewątpliwie zatem 21 kwietnia 2022 r. upłynęło już trzydzieści dni od zgłoszenia szkody, a ubezpieczyciel znajdował się już w opóźnieniu z realizacją swojego świadczenia.

22. W tej sprawie (jak to zwykle w sprawach wynikających z ubezpieczenia pojazdów) wysokość szkody jako element stanu faktycznego nie była przez sąd ustalana na dzień wyrokowania – Sąd jedynie rozstrzygał o zasadności wypłacenia odszkodowania, którego wysokość została ustalona fakturą VAT. Nie było zatem podstawy do przyznawania powodowi odsetek dopiero od chwili uprawomocnienia się wyroku. Konsekwentnie należało więc uznać pozwanego za pozostającego w opóźnieniu od upływu terminu, jaki k.c. przewiduje na ustalenie i wypłacenie szkody.

Koszty postępowania:

23. Rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd oparł na brzmieniu art. 98 § 1 k.p.c. Skoro powództwo zostało uwzględnione w całości, to powód może domagać się od pozwanego zwrotu wszystkich poniesionych kosztów, czyli kwoty 1 117 zł, na którą złożyły się opłata skarbową (17 zł), opłata od pozwu (200 zł) i koszty zastępstwa procesowego (900 zł – na podstawie § 2 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie). Zasądzone koszty podlegały powiększeniu o odsetki ustawowe za opóźnienie na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c.

Zarządzenia:

1. (...)
2. (...)